

Zentai csata

A zentai csata, 1697. szeptember 11-én a török hódoltság alatti magyarországi területek visszafoglalásának egyik legjelentősebb és legvéresebb csatája volt, amelyben a szövetséges keresztény sereg Savoyai Jenő herceg vezetésével győzelmet aratott az Elmas Mehmed nagyvezír által vezetett török hadakon, a jelenlevő II. Musztafa szultán seregén.

1697 a török háború kritikus esztendeje volt. A Habsburg-kormányzatnak szembe kellett néznie az elszigetelődés és a Duna-térségben hatalmát fenyegető térvesztés veszélyeivel. Elakadtak az Augsburgi Liga országai és Franciaország között a Hága melletti Rijswijkben elkezdődött béketárgyalások. XIV. Lajos csapatai Barcelonánál, titkos diplomatái pedig Lengyelországban és a török Portán értek el váratlan sikereket. A Sobieski János király halálával megüresedett lengyel trónra a francia jelöltet, de Conti herceget választották meg.

II. Musztafa török szultán pedig 1697. június 17-én 100 ezer főnyi haderővel megindult Magyarországra. A Habsburg-kormányzat mindenekelőtt Musztafa tervét akarta gyors ellentámadással keresztülhúzni. Rajna menti és spanyolországi hadseregét átcsoportosította, és a Magyarországon telelt, kevés híján tíz ezreddel együtt 87 ezer főnyi haderőt akart összevonni. A francia hadszíntérről azonban nem tudott további erőket elvonni. Ezért nyár elején e létszámnak még csak a fele vonult Frigyes Ágost zászlója alá.

1697. június 21-én Otto Ferdinand Auersperg gróf altábornagy és gróf Batthyány Ádám horvát bán 13 ezer fős serege megkezdte Bihács ostromát, amit a boszniai pasa fölmentő seregének közeledtére abbahagyott és elvonult.

A török sikerekhez kétségtelenül hozzájárultak Frigyes Ágost hadvezéri hibái is, akit lengyel királlyá választottak (1697. június 27.), s utána I. Lipót császár Savoyai Jenő herceget nevezte ki a török ellen küzdő erők főparancsnokává (1697. július 5.). Egy ideig mégis úgy látszott, hogy folytatódnak a korábbi kilátástalan hadakozások. A bécsi udvar ugyanis csupán védelmi feladatot adott az új fővezérnek. Török támadóakció viszont nem látszott valószínűnek. De a szultán makacosságának, pontosabban a nagyvezérrel szembekerült dívánpasák intrikájának köszönhetően azonban olyan döntés született, hogy a török főszereg a Dunán átkelve Erdély, illetve Felső-Magyarország irányába induljon támadásra.

A császári sereg 1697-es gyülekezését némileg megzavarta a júliusban kitört hegyaljai felkelés. Nigrelli tábornagy, kassai főkapitány ugyanis a súlyos helyzetre hivatkozva megtagadta a közeledő török sereggel szemben csapatösszevonásokat sürgető Savoyai utasításának végrehajtását, és visszatartotta a Hegyalján Charles Vaudemont altábornagy haderejét. A késlekedés azt eredményezte, hogy augusztus 28-án a török sereg Titelnél

harcászati sikert ért el a császáriak Nehem tábornok vezette oszlopával szemben. A török sereg Titel bevétele (augusztus 28.) után értesült, hogy egy erős szövetséges sereg készül ellene, ezért elvetve az eredeti tervet, nem Pétervárad ellen indult, hanem – Thököly Imre tanácsára – a Maros völgyén át Erdély megtámadására.

A csata menete

Jenő herceg azonnal az ellenség nyomába szegődött, és szeptember 10-én már Óbecsén volt, mintegy 17 kilométernyire a török tábortól. A törökök Zentánál francia hadmérnökök vezetésével kiváló hajóhidat vertek a Tiszán, és azon folytatták az átkelést a folyó balpartjára. Savoyai Jenő herceg erről értesülve, átkelés közben kívánta megtámadni az ellenséget. „Az egyetlen lehetőség a partváltás megakadályozására és az ellenség Erdély irányába való felvonulásának meggátolására, ha szoroson nyomában maradok, s ha megkísérli az átkelést valahol, úgy a hídfőben fojtom meg őket” – jelentette ki az osztrák fővezér.

Az erőltetett menet nem volt hiábavaló, és szeptember 10-én a szövetséges erőknek sikerült beérniük az oszmán sereget. Másnap már kora reggel hadrendbe állt a keresztény sereg és megindult Zenta irányába. Az ellenség harcállásainak feltérképezésére kiküldött felderítő csapatok hamar harcba bocsátkoztak a török lovassággal. A csetepaté legfontosabb eredménye, a török lovasság vezetője, Dzsefár pasának az elfogása volt. A pasa vallomása főnyereménynek bizonyult, hiszen kiderült, hogy a szultán néhány ezer lovassal már átkelt a Tiszán, viszont a nehéztüzérség még a túlparton várakozott.

Jenő herceg csapatainak létszáma mintegy 40 ezer fő volt és 60–70 ágyúval rendelkezett, míg a török had létszámát kissé eltúlozva 150 ezerre becsülték jelentős számú tatár lovassággal, ami azonban nem bírta volna ki nyílt mezőn az osztrák és magyar lovasság erejét. (Egyes források 70–100 ezer főt említenek.) Ebből azonban csak mintegy 35 ezer török, főleg gyalogos, állt szemben a keresztény csapatokkal, a többiek már átvonultak a bal partra, ahol maga a szultán, II. Musztafa parancsnokolt. A török lovasság parancsnokságát ekkor Thököly Imre vette át, aki még némi kuruc lovassággal is támogatta a szultánt. A sereg hadirendbe állása délután 5 órára befejeződött. A herceg 44 ágyúja a sáncot és magát a hídfőt támadta. A török lovasság a vízparton igyekezett kitörni, és így a bal szárny hátába kerülni, de Stahremberg dragonysai meghiúsították ezt a vállalkozást, sőt áttörtek a török védelmi vonalon, a hídfő felé nyomulva megakadályozták a török csapatok menekülését. A támadás lendületét azonban a török kartácstűz megtörte, majd ezt követően egyfajta patthelyzet alakult ki. Az oszmánok többször próbálkoztak kitöréssel, de az akciókból hiányzott az összehangoltság. A másik oldalon pont ez a tényező bizonyult később döntőnek a csata kimenetele szempontjából. Közben a jobb szárny és a középhad is áttörte a védősáncot, és ezen belül irgalmatlan csata dúlt. A szövetségesek nyomasztó fölényét látva Elmas Mehmed nagyvezír ekkor egy lovashadtesttel megtámadta a Guido Starhemberg vezette keresztény balszárnyat. A támadás ez esetben is elbukott, ráadásul a török lovasságot üldöző csapatoknak sikerült benyomulniuk a hídfőbe. A betörés egyértelműen megmutatta a török védelem leggyengébb pontját: egy 40-50 lépésnyi homokzátónt, amelyen keresztül a sáncrendszert kikerülve egészen a hídfőig lehetett eljutni. Ekkor a török lovasság a másik oldalon próbálkozott kitöréssel, de az ellenséges tüzérség hamar megálljt parancsolt a támadásnak. Rabutin csapatai ekkor benyomultak a védelemben támadt részbe. Támogatásukra Savoyai a

centrumban elhelyezkedő gyalogság egy részét átvezényelte a balszárnyhoz. A siker teljes volt, a török védelemben totális zavar támadt. Ezt kihasználva a centrumban várakozó gyalogság megrohamozta a sáncokat, és az időzítés ismét tökéletesen sikerült. A sáncokon pokoli kézitusa kezdődött, de már csak idő kérdése volt, hogy mikor omlik teljesen össze a bekerített török védelem. A csata utolsó szakasza egy hatalmas vérfürdő volt. Iszonyatos méészárlás vette kezdetét, és senkinek sem kegyelmeztek. Állítólag Thököly Imre is benne rekedt a hídfőben, és csak úgy sikerült megmenekülnie, hogy halottnak tette magát, majd az éj leple alatt átúszott a túlpartra.

A visszavonulás útja el volt vágva a törökök elől, így azok a Tiszán átúszva próbáltak menekülni, de a nagy részük vagy vízbe fulladt, vagy a lövészek golyói végeztek velük. A veszteségeket számszerűsítve még jobban kitűnik a szövetséges sereg győzelmének jelentősége: összesen 699 halott és 1934 sebesült volt a mérleg, ezzel szemben a török oldalon nagyjából 20-30 ezer halottal számolhatunk. Elmas Mehmed nagyvezírt, továbbá számos beglerbéget, az anatóliai és a boszniai pasát, a janicsár agát és több magas rangú főtisztet is a harctéren érte a végzet. A zsákmány sem volt mindennapi, 160 ágyú, tízezer megrakott szekér, több tízezer vágómárha, rengeteg zászló, lőszer, élelmiszer mellett a szultán hadipénztára és olyan különlegességek is a győzteseket gazdagította, mint a szultán pecsétje, kardja, ezüstkészlete.

A szultán miután végignézte serege bekerítését elmenekült Temesvárra. Savoyait sokan bírálták, hogy nem kezdett újabb hadműveletbe a megmaradt oszmán sereg szétverésére. Az igazság azonban az volt, hogy az akadozó utánpótlás és a sereg morális állapota – nem fizették ki a zsoldot – nem tette lehetővé újabb támadó hadművelet megindítását. Ennek ellenére a zentai győzelem jelentős változást eredményezett. A sztambuli angol követ William Paget közreműködésével béketárgyalások kezdődtek a két birodalom között, amely végül elvezetett a karlócai békekötéshez.

Savoyai Jenő csapatai ugyanakkor meglepően csekély veszteséget szenvedtek, mintegy 700 embere esett el, és 2000-en sebesültek meg.

Szerkesztés dátuma: **kedd, 2012. szeptember 11.**

Szerkesztette: [Katona Annamária](#)

Forrás:

<http://www.magyarvagyonok.hu/kultura/tortenelmi/csatak/rakoczi-szabadsagharc/5624-Zentai-csata.html>